

С. В. Ромашкін

к.ю.н., доц.

ЩОДО НЕОБХІДНОСТІ ДОБРОВІЛЬНОЇ УЧАСТІ В ОБОВ'ЯЗКОВІЙ СИСТЕМІ ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ

Наше сьогодення заставляє кожного свідомого громадянина задуматися про розмір своєї пенсії та про стабільну і забезпечену старість. Відповідно до діючого пенсійного законодавства громадянам України, аби претендувати на пенсію за віком після досягнення 60 років (жінкам до 1961 р.н. – після 55-60 років), потрібно мати не менше 15 років страхового стажу. Крім того, для призначення мінімальної пенсії та для підвищення пенсії за понаднормативний стаж необхідно мати 30 років страхового стажу жінкам та 35 років – чоловікам.

Нагадуємо, що поняття трудового стажу вже відсутнє після набуття чинності Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» з 01.01.2004. Натомість з'явився стаж страховий, що передбачає обов'язкову сплату страхових внесків на державне пенсійне страхування, які пропорційно враховуються при нарахуванні пенсії.

На сьогодні відповідальність за формування майбутніх пенсій несе не тільки держава та роботодавець, але і сам працівник.

Для багатьох вже зрозуміло, що для того, щоб отримувати пенсію в майбутньому, необхідно мати певний страховий стаж. Відповідно до ст. 24 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» до страхового стажу, що враховується при призначенні пенсії, зараховуються лише ті періоди, за які сплачені страхові внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.

Виникає питання, а що робити тій людині, яка з тих чи інших причин не працює і тому не підлягає загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню? В такому випадку єдиною можливістю здобути страховий стаж є добровільна участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.

Ст. 12 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» визначено категорії осіб, які мають право брати добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, а саме: особи, які досягли 16-річного віку та не належать до кола осіб, які підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню відповідно до ст. 11 Закону України «Про загальнообов'язкове державне

пенсійне страхування», у тому числі іноземці та особи без громадянства, які постійно проживають або працюють на території України, громадяни України, які постійно проживають або працюють за межами України, якщо інше не встановлено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, мають право на добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування [1].

Зазначені особи можуть брати добровільну участь у солідарній системі або в накопичувальній системі пенсійного страхування, або одночасно в обох системах відповідно до укладеного договору про добровільну участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування згідно із Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування». Для добровільної участі необхідно звертатись до податкових органів за місцем свого проживання та подати заяву за встановленою формою, копії довідки про присвоєння ідентифікаційного номера; трудової книжки (у разі наявності); документа, що посвідчує особу [2].

Особа, якій не вистачає до страхового стажу кількох місяців, також може укласти договір про добровільну участь. Цим договором може бути передбачена одноразова сплата єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за попередні періоди (у тому числі за період з 01.01.2004 по 31.12.2010), в яких вона не підлягала загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню, на будь-який період, але не менше одного місяця [3].

Тепер якщо людина навчалася, перебувала у відпустці по догляду за дитиною до 6 років, працювала нелегально або узагалі не працювала все життя, але сплачувала внески до Пенсійного фонду, – може цілком розраховувати на пенсію.

Договір укладається на термін не менше одного року і визначає порядок сплати внесків, умови набуття застрахованою особою права на пенсійні виплати відповідно до Закону, обов'язки, права, відповідальність страхування. Розмір внеску визначається в договорі, але сума сплачених внесків за кожний місяць не може бути меншою, ніж мінімальний страховий внесок.

Пенсійний фонд України потурбувався також і про громадян, що працюють за кордоном, розробивши «Порядок добровільної участі в солідарній системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування за спрощеною процедурою» (від 10.03.2009 № 10-1). Українці, що працюють за кордоном, можуть платити страхові внески, не виїжджаючи з країни проживання, і страховий стаж їм буде зараховуватися на батьківщині. Для цього такі громадяни повинні повідомити про свої наміри управління, де їм нададуть необхідну інформацію.

Слід зазначити, що саме зараз дуже вигідно укласти договір про добровільну участь, оскільки розмір мінімального страхового внеску буде вираховуватись від мінімальної заробітної плати, встановленої законодавством за період з 01.01.2004 по теперішній час [4].

Список використаної літератури

1. Добровільне пенсійне страхування. *Офіційний сайт Солом'янської районної в місті Києві державної адміністрації*, 20.03.2015. URL: <http://www.solor.gov.ua/info/0/8357> (дата звернення: 30.10.2020).
2. Добровільна участь у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування – хто має право, як заключити договір, скільки сплачувати. *Офіційний сайт Покровської селищної об'єднаної територіальної громади*, 19.08.2020. URL: <https://pokr.otg.dp.gov.ua/ua/novini-ta-podiyi/novini/dobrovilna-uchast-u-sistemi-zagalnoobovyazkovogo-derzhavnogo-pensijnogo-strahuvannya-hto-maye-pravo-yak-zaklyuchiti-dogovir-skilki-splachuvati> (дата звернення: 29.10.2020).
3. Недостатньо страхового стажу: зверніть увагу на договір про добровільну участь *Вісник. Офіційно про податки: офіційне видання Державної фіскальної служби України*. 2020. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100016118-nedostatno-strakhovogo-stazhu-zverniti-uvagu-na-dogovir-pro-dobrovilnu-uchast> (дата звернення: 31.10.2020).
4. Котлярова М. Добровільне пенсійне страхування сьогодні – пенсія в майбутньому. URL: <http://www.polissya.net/news/oficijno/249-dobrovilne-pensijne-strahuvannya-pensija-v-maibutniomu.html> (дата звернення: 31.10.2020).